

ET

ET

ET

EUROOPA ÜHENDUSTE KOMISJON

Brüssel 27.4.2009
KOM(2009) 200 lõplik

**KOMISJONI TEATIS NÕUKOGULE, EUROOPA PARLAMENDILE, EUROOPA
MAJANDUS- JA SOTSIAALKOMITEELE NING REGIOONIDE KOMITEELE**

**ELi noorsoostrategia: investeerimine ja mobiliseerimine
Uuendatud avatud koordineerimismeetod noortega seotud väljakutsete ja võimaluste
tarvis**

{SEC(2009) 545}

{SEC(2009) 546}

{SEC(2009) 548}

{SEC(2009) 549}

1. SISSEJUHATUS

„Euroopa tulevik sõltub siinsetest noortest¹. Ometi lähevad paljude noorte eluväljavaated nurja.” Sellise kokkuvõtte võiks teha komisjoni teatisest „Uus sotsiaalmeetmete kava”,² millega üritatakse luua paremaid võimalusi ELi kodanikele, parandada kõikide juurdepääsu võimalustele ning näidata üles solidaarsust.

Noored on Euroopa Liidu sotsiaalse visiooni prioriteet ning praeguses kriisis on noore inimkapitali eest hoolitsemine ülimalt oluline. Seetõttu esitatakse käesolevas teatises Euroopa noorsoopoliitika tulevikustrateegia. Pakutakse välja uus, tugevam avatud koordineerimismeetod, mis on paindlik ja lihtsustatud aruandlusega ning mis aitab tugevdada seotust poliitikavaldkondadega, mida on käsitletud Lissaboni majanduskasvu ja tööhõive strateegia hulka kuulavas Euroopa noortepaktis. Sektoriülese lähenemisviisiga ühendatakse lähiperioodi meetmed pikaajalise eesmärgiga mobiliseerida noori. Strateegiaga luuakse noortele soodsad tingimused oma oskuste arendamiseks, eneseteostuseks, töötamiseks, aktiivselt ühiskonnas osalemiseks ning suuremaks hõivatuseks ELi ülesehitamisel. Noored inimesed ei ole mitte vastutusrikas kohustuskoorem, vaid ühiskonna kriitiline ressurss, mida saab mobiliseerida kõrgemate sotsiaalsete eesmärkide saavutamiseks.

2. TÄNASTE NOORTE VÄLJAKUTSED JA VÕIMALUSED

Eurooplased elavad endisest kauem, saavad lapsi hiljem ning noori inimesi on vähem. 15–29 aastaste osakaal Euroopa rahvastikust langeb ennustuste kohaselt 2050. aastaks 15,3 protsendini, praegu on see 19,3 protsenti³. Need demograafilised muutused mõjutavad perekondi, põlvkondadevahelist solidaarsust ja majanduskasvu. Üleilmastumine võib luua majanduskasvu ja töökohti, kuid praegune kriis on näidanud, et see võib tuua kaasa ka probleeme selliste ohustatumate töötajate jaoks nagu noored⁴. Tulevased põlvned peavad kliimamuutuste ja energiapuuduse tõttu muutma oma käitumisharjumusi ja elustiili. Igaüks vajab piisavalt paindlikke põhipädevusi, et suudaks elu jooksul välja arendada vajalikke oskusi. Koolist väljalangemine on jätkuvalt üks põhilisi probleeme.

Noored väärtustavad sõprust, austust, sallivust ja solidaarsust ning sirguv põlvkond on tõenäoliselt paremini haritud, tehniliselt arenenum ning liikuvam kui eales varem. Muu ühiskonnaga sarnaselt seisavad noored siiski silmitsi suurenenud individualismi ja konkurentsiga ning kõigil ei pruugi olla samad võimalused.

Kogu Euroopat hõlmanud ulatusliku arutelu käigus⁵ tehti kindlaks spetsiifilised probleemid, mis noori inimesi peamiselt vaevavad: haridus, tööhõive, sotsiaalne kaasatus ja tervis. Euroopa noored on vaja varustada vajalikke oskustega, et nad saaksid kasutada võimalusi, mida pakuvad näiteks ühiskondlik ja poliitiline aktiivsus, vabatahtlik töö, loovus, ettevõtlikkus, sport ja globaalne tegevus.

¹ Noorte all mõeldakse teismelisi ja noori täiskasvanuid vanuses 13–30. Statistilistel põhjustel kasutatakse tekstis ka muid vanusevahemikke.

² KOM (2008) 412.

³ Allikas: Eurostat

⁴ KOM (2009) 34.

⁵ Vt lisatud mõjuhindangut ja arutelu kokkuvõtteid

Probleemid hariduse, tööhõive, kaasatuse ja terviseiga, millele lisanduvad veel finants-, eluaseme-, ja transpordiprobleemid, raskendavad noorte iseseisvumist ehk jõudmist olukorda, kus neil oleks piisavalt ressursse ja võimalusi oma eluga toimetulemiseks, ühiskondlikuks tegevuseks ja iseseisvaks otsustamiseks.

3. VAJADUS UUE RAAMISTIKU JÄRELE

3.1. ELi koostöö

Koostöö noorsoovaldkonnas on ELis hästi struktureeritud ja välja arendatud. ELi noorsooprogramme on rakendatud alates 1988. aastast. Poliitiliste otsuste tegemise protsess töötati välja 2001. aasta valges raamatus⁶ ning see põhineb praegu kolmel sambal:

- noorte kodanikuaktiivsus avatud koordineerimismeetodi kaudu – neli prioriteeti (osalemine, teave, vabatahtlik töö, noorte parem tundmine), ühised eesmärgid, liikmesriikide aruanded ja struktureeritud dialoog noortega;
- lõimumine ühiskonna ja tööeluga Lissaboni strateegiasse kuuluva Euroopa noortepakti⁷ rakendamise kaudu – kolm prioriteeti (tööhõive/sotsiaalne kaasatus, haridus/koolitus, töö ja eraelu ühitamine). Komisjoni teatises „Noorte hariduses, tööhõives ja ühiskonnas osalemise edendamine”⁸ pakuti välja täiendavaid meetmeid;
- noorsooküsimuste arvestamine teistes poliitikavaldkondades (nt võitlus diskrimineerimise vastu, tervis).

3.2. Noorsoopoliitika hindamine

Liikmesriikidega konsulteeriti praeguse raamistiku ja võimalike tulevaste meetmete asjus. Euroopa Parlament korraldas noorsooteemalise kuulamise 2009. aasta veebruaris. Struktureeritud dialoogi raames toimusid arutelud tuhandete noortega kogu Euroopas. Korraldati kohtumisi Euroopa noortefoorumi ja riiklike noortenõukogudega. Interneti vahendusel toimunud arutelu käigus saadi 5000 vastust. Oma arvamuse esitasid ka teadlased ning programmi „Euroopa Noored” juhid.

Üldiselt peetakse avatud koordineerimismeetodit asjakohaseks koostöövahendiks ning selle prioriteedid kehtivad jätkuvalt. Raamistik on inspireerinud noortega seotud õigusakte ja strateegiaid riiklikul tasandil. Üha enam riike kaasab noorteorganisatsioon poliitiliste otsuste tegemisse. Euroopa noortepakt suurendas noorte osatähtsust Lissaboni strateegias, eelkõige hariduse ja tööhõive valdkonnas, ning edu on saavutatud ka diskrimineerimisvastase võitluse ja tervise küsimustes.

Siiski ei ole 2009. aastal kehtivuse kaotav raamistik olnud alati kõige efektiivsem ning tulemuslikum. See ei ole piisavalt koordineeritud, et tegeleda kõikide probleemidega. Kokkuleppele on jõutud tugevdatud valdkondadevahelise lähenemisviisi osas, nagu on soovitatud Euroopa Parlamendi 2008. aasta deklaratsioonis noorte mobiliseerimise kohta.

⁶ KOM (2001) 681.

⁷ Euroopa Ülemkogu eesistujariigi järelused, märts 2005 (7619/05)

⁸ KOM (2007) 498.

Struktureeritud dialoog peaks samuti olema paremini korraldatud ning lihtsustama jõudmist organiseerumata noorteni, eriti nendeni, kellel on vähem võimalusi.

4. NOORED – INVESTEERIMINE JA MOBILISEERIMINE

4.1. ELi noorsoovisioon

Noored peaksid ära kasutama kogu oma potentsiaali. Visioon on adresseeritud kõikidele, kuid meetmed peaksid keskenduma nendele, kellel on vähem võimalusi. Visioonil on kaks poolt:

- **Investeerimine noortesse:** eraldada rohkem vahendeid, et arendada poliitikavaldkondi, mis mõjutavad noorte igapäevast elu ning parandavad nende heaolu.
- **Noorte mobiliseerimine:** edendada noorte potentsiaali ühiskonna uuendamisel ning propageerida ELi väärtusi ja eesmärke.

Arendatakse välja tõhusam koostöö noorsoopoliitika ja teiste poliitikavaldkondade vahel, nagu haridus, tööhõive, kaasamine ja tervis, milles toetavat rolli mängivad noortega seotud tegevus ja noorsootöö. Uuendatud avatud koordineerimismeetodiga soovitakse edendada ühise poliitika kujundamist nii, et kasutatakse poliitilise koordineerimise teisi protsesse koos vastava asjatundlikkusega ning antakse noortele võimalus oma arvamus välja öelda ja end kuuldavaks teha. ELi panus on aidata liikmesriikidel, kelle pädevusse noorsoopoliitika kuulub, teha tõhusamalt koostööd.

4.2. Pikaajaline noorsoostrategia lühiajaliste prioriteetidega

Tuginedes praegustele teadmistele noorte olukorra kohta,⁹ pakutakse välja uus strateegia, millel on kolm üldist ja omavahel ühendatud eesmärki, mis on tihedalt seotud uue sotsiaalmeetmete kava eesmärkidega:

- **luua** noortele **rohkem võimalusi** hariduses ja tööhõives
- **parandada** kõikide noorte **võimalusi** ühiskonnas täieõiguslikult osaleda
- **edendada** ühiskonna ja noorte **vastastikust solidaarsust**

Iga eemärgi raames on välja käidud kaks või kolm tegevusvaldkonda, mille raames on seatud eemärgid kolmeks esimeseks aastaks (2010–2012). Igas valdkonnas on esitatud mitu võimalikku meetet, mida liikmesriigid ja/või komisjon võivad võtta. Noorte väljakutseid ja võimalusi hinnatakse ja prioriseeritakse regulaarselt iga kolme aasta tagant, et tagada paindlikkus ning see, et tegevusvaldkonnad peegeldaksid uute põlvkondade muutuvaid vajadusi. Muudatusi võib teha ka siis, kui võetakse vastu ELi tööhõive ja majanduskasvu strateegia järelmeetmed 2010. aastast edasi.

4.2.1. Rohkem võimalusi noortele

1. tegevusvaldkond – Haridus

⁹ ELi noorsooaruanne 2009

Peaaegu 80% Euroopa noortest vanuses 20–24 on keskharidusega. Sellest hoolimata on veerandil 15aastastest kehv lugemisoskus¹⁰ ning kuus miljonit noort lahkub koolist lõputunnistusega. Liikuvuse suurenemine on muutnud ELi avatud keskkonnaks noorte talendi ja potentsiaali arendamiseks,¹¹ kuid selle võimaluse kasutamine on jätkuvalt piiratud.

Euroopa Komisjon on teinud ettepaneku haridusvaldkonna uue avatud koordineerimismeetodi kohta,¹² millega pööratakse tähelepanu järgmistele pikaajalistele strateegilistele väljakutsetele: elukestev õpe ja liikuvus, kvaliteet ja tõhusus, võrdne kohtlemine ja kodakondsus ning innovaatus ja loovus; samuti on propageeritud uut lähenemisviisi, mille abil ühendada tööturu vajadused ja 21. sajandil vajalikud kutseoskused¹³. Formaalse hariduse edendamine on peamine prioriteet, kuid oskusi saab omandada ka väljaspool klassiruumi noorsootöö ja uute tehnoloogiate kasutamise abil.

Eesmärk

Lisaks formaalsele haridusele tuleb toetada ka noorte mitteformaalset õppimist, et edendada Euroopas elukestvat õpet. Tuleb tõsta mitteformaalse õppe kvaliteeti, tunnustada õpitulemusi ning integreerida see paremini formaalse haridusega.

Liikmesriikide ja komisjoni tegevus vastavalt nende pädevusvaldkondadele

- Arendada mitteformaalse õppe võimalusi ühe variandina koolist väljalangemise probleemi lahendamiseks
- Kasutada täies ulatuses ELi tasandil loodud vahendeid oskuste valideerimiseks ja kvalifikatsiooni tunnustamiseks¹⁴
- Edendada kõikide noorte õppealast liikuvust
- Soodustada haridus- ja noorsoopoliitika kujundajate koostööd
- Tegelda formaalse ja mitteformaalse haridussüsteemi kaudu sooliste stereotüüpidega
- Muuta noortele kättesaadavaks kvaliteetsed juhendamise- ja nõustamisteenused
- Arendada välja haridussüsteemi osalusstruktuurid ning edendada koolide, perede ja kohalike kogukondade koostööd

Komisjon arendab edasi Europassi enesehindamisfunktsiooni, eelkõige mitteformaalses keskkonnas omandatud oskuste jaoks, ning annab välja sertifikaate, nagu *Youthpass*

2. tegevusvaldkond – Tööhõive

¹⁰ KOM (2008) 425.

¹¹ Näiteks programmid Erasmus ja „Aktiivsed noored”

¹² KOM (2008) 865.

¹³ KOM (2008) 868.

¹⁴ Oskuste valideerimise vahendid on nt Europass, Euroopa kvalifikatsiooniraamistik ja Euroopa kutsehariduse ja -koolituse ainepunktide süsteem (ECVET), kvalifikatsiooni tunnustamist käsitleb direktiiv 2005/36/EÜ.

Noorte siirdumine koolist tööellu on muutunud märkimisväärselt pikemaks ja keerulisemaks. Töötus noorte hulgas on vähemalt kaks korda kõrgem kui kogu töajõulise elanikkonna hulgas. Praegune majanduskriis survestab veelgi enam noorte võimalusi tööturul. Noored töötavad sageli madala kvaliteediga, ajutistel töökohtadel, kus makstakse vähe. Noorte töötuse põhjuseks on sageli oskuste puudumine või oskuste mittevastamine tööturu vajadustele. Vaja on juhendamise- ja nõustamissüsteemide kvalifikatsioonide ning tulevaste töövõimaluste kohta.

Tööturule pääsemise ning kvaliteetsete töökohtade edendamine on olnud Lissaboni majanduskasvu ja tööhõive strateegia ning Euroopa noortepakti peamine prioriteet. Selle eelisarendamist tuleb jätkata. Finants- ja majanduskriisi mõju tõttu tööturgudele tuleb kiirendada noorte tööhõiveprobleemide lahendamist nii lühemas kui ka pikemas perspektiivis. Tööjõu vaba liikumine, mis on eriti oluline karjääri alguses olevate noorte jaoks, on ühtse turu nurgakivi.

Eesmärgid

Liikmesriikide ja ELi tasandi tööhõivepoliitika peab olema koordineeritud turvalise paindlikkuse kõigi nelja komponendi puhul, et lihtsustada üleminekut koolist, mitteaktiivsusele või töötuselt tööle. Tööle pääsenuna peab noortel olema võimalus karjäärireedelil ülespoole liikuda.

Vaja on rohkem ja paremini investeerida sellesse, et inimestel oleksid tööturul pakutavate ametite jaoks õiged oskused. Lühemas perspektiivis on vaja tööturu vajadused ja oskused paremini kokku viia, pikemas perspektiivis on vaja tulevikus vajaminevaid oskusi paremini ette näha.

Liikmesriikide ja komisjoni tegevus vastavalt nende pädevusvaldkondadele

- Tagada, et noorte tööhõive oleks jätkuvalt prioriteet
- Edendada noorte võimalusi piiriüleseks tööks, kaasa arvatud noorte varajane tööeluga tutvustamine
- Arendada noorsootööd kui võimalust toetada noorte tööalast konkurentsivõimet
- Soodustada tööhõive- ja noorsooliitika kujundajate koostööd ning noorte kaasamist tööhõivepoliitika kujundamisse
- Tagada, et noorte tööhõive edendamiseks ettenähtud ELi fonde, eelkõige Euroopa Sotsiaalfondi, kasutatakse efektiivselt
- Kaasata majanduse elavdamise kavadesse lühiajalised meetmed noorte tööhõive edendamiseks, samuti noori soosivad struktuurimeetmed
- Arendada kutsealaseid juhendamise- ja nõustamisteenuseid
- Vähendada tööjõu vaba liikumise takistusi ELis
- Edendada kvaliteetseid praktikavõimalusi nii hariduse ja koolituse kui ka tööhõiveprogrammide raames

- Edendada lapsehoiuteenuseid, et noored täiskasvanud saaksid paremini ühitada tööd ja eraelu

3. tegevusvaldkond – **Loovus ja ettevõtlikkus**

Tehnika pakub tänapäeva netipõlvkonnale uusi võimalusi õppimiseks, loomiseks ja osalemiseks, kuid samas toob kaasa ka probleeme isikuandmete kaitse, interneti turvalisuse ja meediaoskuse valdkonnas.

Noorte ettevõtlikkuse ja innovaatsilisuse julgustamine on osa konkurentsivõime ja innovatsiooni raamprogrammist (2007–2013) ja võtmepädevusi käsitlevast Euroopa lähteraamistikust, kuhu kuulub ka kultuur. Loovus ja innovatsioon on ka Euroopa Aasta 2009 teemad ning need teemad on hariduse ja koolituse uue avatud koordineerimismeetodi raames nimetatud strateegilisteks väljakutseteks.

Noori tuleb julgustada innovaatsiliselt mõtlema ja tegutsema ning noori talente tuleb tunnustada. Kultuur stimuleerib loovust ning ettevõtlikuskoolitust tuleks näha kui võimalust edendada majanduskasvu ja luua töökohti, samuti kui oskuste, kodanikuaktiivsuse, sõltumatuse ja enesest lugupidamise allikat.

Eesmärk

Kõikide noorte hulgas propageerida talendi arendamist, loominguliste oskuste omandamist, ettevõtlikku meelelaadi ja kultuurilist väljendusoskust

Liikmesriikide ja komisjoni tegevus vastavalt nende pädevusvaldkondadele

- Arendada edasi starditoetusi ning edendada noorte ettevõtete tunnustamist
- Muuta uued tehnoloogiad lihtsalt kättesaadavaks, et mobiliseerida noori talente ja tekitada huvi humanitaarvaldkonna ja teaduse vastu
- Edendada noorsootöö panust noorte loovuse ja ettevõtlikkuse arendamisel
- Parandada loominguliste vahendite, eriti uusi tehnoloogiaid kasutavate vahendite kättesaadavust

4.2.2. Parandada kõikide noorte võimalusi ühiskonnas täieõiguslikult osaleda

4. tegevusvaldkond – **Tervis ja sport**

ELi tervishoiustrateegias (2008–2013) on prioriteediks laste ja noorte tervis ning seda on kinnitatud ka nõukogu resolutsiooniga¹⁵. Paljude noorte tervis on ohus stressi, kehva toitumise, vähese füüsilise koormuse, kaitsevahendita vahekordade, tubaka, alkoholi ja narkootikumide tõttu. Laiemad keskkonnast tulenevad ja sotsiaal-majanduslikud faktorid põhjustavad samuti kehva tervist, mis omakorda võib takistada aktiivset osalemist ühiskonnas. Kuna noorte terviseküsimused on spetsiifilised, siis tuleb nendega tegeleda sektoriüleselt.

¹⁵ 2008/C 319

Lisaks sellele, et sport aitab parandada noorte füüsilist ja psüühilist tervist, on spordil ka hariv ja oluline sotsiaalne roll¹⁶.

Eesmärk

Edendada noorte tervislikke eluviise, kehalist kasvatust ja sportlikku tegevust ning noorsootöötajate, tervishoiutöötajate ja spordiorganisatsioonide koostööd eesmärgiga võidelda ülekaalulisuse, vigastuste, sõltuvuse ja ainete kuritarvitamise vastu ning vaimse ja seksuaalse tervise säilitamise nimel

Liikmesriikide ja komisjoni tegevus vastavalt nende pädevusvaldkondadele

- Rakendada nõukogu resolutsiooni noorte tervise ja heaolu kohta ning edendada noorte liikumisharrastust ja sporti, kohaldades ELi füüsilise aktiivsuse juhtnööre¹⁷.
- Parandada noorsootöötajate ja noorteorganisatsioonide juhtide tervisekoolituse võimalusi
- Soodustada tervishoiu- ja noorsoopoliitika kujundajate koostööd ning noorte kaasamist tervishoiupoliitika kujundamisse
- Mobiliseerida kõik kohaliku tasandi sidusrühmad, et leida üles riskialtid noored ning neid aidata
- Luua tervisealane teave, mis on suunatud noortele, eelkõige sotsiaalse tõrjutuse riskiga noortele, ning mobiliseerida noorte teabevõrgustikud
- Toetada noorte vastastikust terviseõpet koolides ja noorteorganisatsioonides

5. tegevusvaldkond – **Osalemine**

Noorte täieõiguslik osalemine ühiskondlikus ja poliitilises elus on suur probleem, sest institutsioonide ja noorte vahel on sügav lõhe. Praegusi osalemist ja teavitamist käsitlevaid ühtseid eesmärke rakendades on selgunud, et oluliselt annab veel parandada noorteorganisatsioonide toetamist, osalemist esindusdemokraatias ja osalemise õppimist. Poliitikakujundajad peavad noortega suhtlema noortele sobival viisil – ka ühiskondlikes ja ELi küsimustes – eelkõige selleks, et kaasata ka organiseerumata ja ebasoodsas olukorras noori.

Eesmärk

Tagada noorte täieõiguslik osalemine ühiskonnas, suurendades noorte osalemist kohalike kogukondade ühiskondlikus elus, toetades noorteorganisatsioone ja erinevaid osalema õppimise vorme, julgustades organiseerumata noorte osalemist ning pakkudes kvaliteetseid infoteenuseid

Liikmesriikide ja komisjoni tegevus vastavalt nende pädevusvaldkondadele

¹⁶ KOM (2007) 391

¹⁷ Soovitavad poliitilised meetmed tervist parandava füüsilise tegevuse toetamiseks, 2008

- Arendada välja noorte osalemise, teavitamise ja nendega konsulteerimise kvaliteedistandardid
 - Jätkuvalt toetada nii poliitiliselt kui ka finantsiliselt noorteorganisatsioone ning riiklikke ja kohalikke noortenõukogusid
 - Edendada e-demokraatiat, et jõuda paremini organiseerumata noorteni
 - Luua täiendavaid võimalusi Euroopa/riiklike institutsioonide ja noorte vaheliseks debatiks
- Komisjon uuendab Euroopa noorteportaali ning soovib paremini jõuda noorteni

4.2.3. Ühiskonna ja noorte vastastikuse solidaarsuse edendamine

6. tegevusvaldkond – Sotsiaalne kaasamine

Ühiskond peab üles näitama solidaarsust noortega, eriti nendega, kes on ebasoodsas olukorras. Viiendik 16–24 aastastest kuulus 2006. aastal vaesuse riskirühma. Tõrjutuse põhjuseks võivad olla töötus, puue, ühiskonna ja inimeste suhtumine migratsiooni, diskrimineerimine, füüsiline ja/või vaimne tervis, sõltuvus, väärkohtlemine, perevägivald ja kriminaalne minevik. Tõrjutus võib viia radikaliseerumise ja vägivallani.

Vaesuse ja tõrjutuse põlvest põlve edasikandumise vähendamine on sotsiaalvaldkonna avatud koordineerimismeetodi üks põhieesmärke¹⁸. Vaesuse ja sotsiaalse tõrjutuse riskirühma kuuluvate noorte aitamine hõlmab mitmeid poliitikavaldkondi ning nõuab integreeritud meetmeid. Laste-, pere- ja noorsoopoliitika on siinkohal tihedalt omavahel seotud ning käesolev teatis täiendab komisjoni teatist „Euroopa Liidu lapse õiguste strateegia väljatöötamine”¹⁹.

Eesmärk

Vältida vaesust ja sotsiaalset tõrjutust ebasoodsas olukorras olevate noorte hulgas ning vähendada selle põlvest põlve edasikandumist, mobiliseerides kõik noorte elu mõjutavad isikud (vanemad, õpetajad, tervishoiutöötajad, noorsootöötajad, noored ise, politsei ja kohus, tööandjad jne)

Liikmesriikide ja komisjoni tegevus vastavalt nende pädevusvaldkondadele

- Sotsiaalkaitse ja sotsiaalse kaasamise poliitikas otsida lahendusi teismeliste ja noorte täiskasvanute probleemidele, eriti nende probleemidele, kes on ebasoodsas olukorras
- Optimeerida ELi fondide ja katseprogrammide kasutamist, et toetada noorte sotsiaalset lõimumist
- Kasutada noorsootöö ja noortekeskuste täit potentsiaali sotsiaalseks kaasamiseks
- Arendada kõikide noorte kultuuridevahelist teadlikkust ja oskusi

¹⁸ KOM(2008) 418, KOM(2005) 706.

¹⁹ KOM (2006) 367

- Edendada noorte hõlvamist kaasamispoliitikasse ning poliitikakujundajate koostööd
- Tunnustada ebasoodsas olukorras olnud noori, kes on oma olukorrast väljapääsu leidnud, näiteks erinevate auhindade abil
- Tegelda kodutuse, eluaseme ja majandusliku tõrjutuse probleemidega
- Edendada juurdepääsu kvaliteetsetele teenustele, nt transport, e-kaasamine, tervishoid, sotsiaalteenused
- Anda täiendavat toetust noortele peredele

7. tegevusvaldkond – **Vabatahtlik töö**

Vabatahtlik töö on noortele oluline võimalus näidata oma solidaarsust ühiskonnaga ning samuti aitab see edendada isiklikku arengut, õppealast liikuvust, konkurentsivõimet, sotsiaalset ühtekuuluvust ja kodanikutunnet. Noorte vabatahtlik töö aitab ka tugevdada põlvkondadevahelist solidaarsust. Oma hiljutises soovituses kutsus nõukogu üles kaotama piiriülese vabatahtlikku töö tõkkes²⁰.

Eesmärk

Toetada noorte vabatahtlikku tööd, arendades vabatahtliku töö võimalusi, lihtsustades vabatahtlikku tööd, kaotades selle takistused, tõstes teadlikkust vabatahtliku töö väärtuse kohta, tunnustades vabatahtlikku tööd kui olulist mitteformaalse õppimise vormi ning suurendades noorte vabatahtlike piiriülest liikuvust

Liikmesriikide ja komisjoni tegevus vastavalt nende pädevusvaldkondadele

- Parandada oskuste tunnustamist Europassi ja Youthpassi abil
- Tunnustada noorteorganisatsioonide panust ning vabas vormis vabatahtlikku tööd
- Mõelda selle üle, kuidas paremini kaitsta vabatahtlike õigusi ning tagada vabatahtliku töö kvaliteet, ning kaasata noored ja noorteorganisatsioonid Euroopa vabatahtliku töö aasta tegevusse, mis toimub tõenäoliselt 2011. aastal.
- Arendada välja riiklikud lähenemisviisid noorte vabatahtlike piiriüleseks liikuvuseks
- Arendada välja riiklikud lähenemisviisid põlvkondadevahelise solidaarsuse edendamiseks vabatahtliku töö kaudu

8. tegevusvaldkond – **Noored ja maailm**

Euroopa noored on väga mures selliste globaalsete probleemide pärast nagu põhiõiguste rikkumine, majanduslik ebavõrdsus ja keskkonna olukorra halvenemine. Nad soovivad näidata üles oma solidaarsust ülejäänud maailmaga, võideldes diskrimineerimise vastu, aidates teisi ning hoides keskkonda.

²⁰ 2008/C 319

Eesmärk

Mobiliseerida noori globaalsesse poliitikakujundamisse kõikidel tasanditel (kohalikul, riiklikul ja rahvusvahelisel), kasutades olemasolevaid noortevõrgustikke ja vahendeid (nt struktureeritud dialoog), kaasata noored kliimamuutuste vastasesse võitlusse ja ÜRO aastatuhande arengueesmärkide saavutamisse

Liikmesriikide ja komisjoni tegevus vastavalt nende pädevusvaldkondadele

- Edendada noorte hulgas rohelist tarbimisharjumusi ja tooteid (nt ringlussevõtt, energia säästmine, hübriidautod jne)
- Edendada ettevõtlikkust ja vabatahtliku töö võimalusi väljaspool Euroopat
- Toetada noorsootöö arengut teistel kontinentidel
- Tõsta noorte teadlikkust põhiõiguste ja arengukoostöö kohta kogu maailmas

4.3. Noorsootöö uus roll

Noorsootöö²¹ on noori inimesi arendav kooliväline tegevus, mida juhendavad professionaalsed või vabatahtlikud noorsootöötajad noorteorganisatsioonides, kohalike omavalitsuste ruumides, noortekeskustes, kirikutes jne. Koostöös perede ja teiste valdkondade professionaalidega võib noorsootöö aidata lahendada töötuse, koolist väljalangemise ja sotsiaalse tõrjutuse probleeme ning sisustada vaba aega. Noorsootöö abil võib täiendada oma oskusi ning toetada üleminekut noorukist täiskasvanuks. Kuigi noorsootöö on mitteformaalne, tuleb seda muuta professionaalsemaks. Noorsootöö toetab kõiki tegevusvaldkondi ja nende eesmärke.

Eesmärk

Noorsootööd tuleb toetada, tunnustada selle majanduslikku ja sotsiaalset panust ning muuta see professionaalsemaks

Liikmesriikide ja komisjoni tegevus vastavalt nende pädevusvaldkondadele

- Anda noorsootöötajatele professionaalsed oskused ning edendada nende oskuste valideerimist erinevate Euroopa vahendite abil (Europass, Euroopa kvalifikatsiooniraamistik ja Euroopa kutsehariduse ja -koolituse ainepunktide süsteem (ECVET))
- Toetada noorsootööd, muu hulgas tõukefondidest
- Arendada noorsootöötajate liikuvust ELi asutamislepingu kohaselt
- Arendada noorsootööga seonduvaid innovaatilisi teenuseid, pedagoogilisi meetodeid ja tegutsemisviise

Komisjon analüüsib noorsootöö majanduslikku ja sotsiaalset mõju.

²¹ Noorsootöötajate kohta kasutatakse asutamislepingu artikli 149 lõikes 2 juriidilist terminit „sotsiaalhariduse juhendajad”.

5. VISIOON UUES INTEGREERITUD KOOSTÖÖRAAMISTIKUS

5.1. Sektoriülene lähenemisviis

Kuna noortega seotud küsimusi on palju, siis on nii ELi kui ka riiklikul tasandil vajalik sektoriülene poliitika. Noorsoopoliitika ei saa edeneda ilma, et seda koordineeritaks teiste sektoritega. Noorsoopoliitika omalt poolt aitab saavutada tulemusi sellistes valdkondades nagu laste- ja perepoliitika, haridus, sooline võrdõiguslikkus, tööhõive, eluase ja tervishoid.

Liikmesriigid peaksid riigi tasandil kaaluma sektoriülese lähenemisviisi kasutamist. Sektoriülest koostööd tuleb arendada ka kohalike ja piirkondlike asutustega, kes on ülimalt olulised noorsoostrategiate rakendamisel. Nõukogu võiks ette näha koostöö nõukogu erinevate koosseisude vahel ning komisjon tugedab oma sisekoordineerimist eri üksuste ühiste tööühikute abil. Tähelepanu tuleb pöörata olemasolevate mehhanismide dubleerimise vältimisele. Samuti on vaja suurendada teadmisi valdkonna kohta ning paremini levitada häid tavasid.

5.2. Dialoog noortega

Struktureeritud dialoog annab võimaluse jälgida strateegia rakendamist ning ühiselt arutleda prioriteetide üle. Liikmesriike kutsutakse üles riikliku noorsoopoliitika raames korraldama pidevaid ja regulaarseid dialooge noortega. Koostöös komisjoni esindustega võib dialoog hõlmata ka ELi teemasid.

2010. aastal luuakse liikmesriikide ja Euroopa noortefoorumi ühine tööühik, et struktureeritud dialoog läbi vaadata (kohalike, piirkondlike ja riiklike noortenõukogude kaasatus, mitteorganiseerunud noorte osalemine, ELi tasandi sündmuste roll, järelemeetmed jne) Vajadusel tuleb sellesse kaasata tööturu osapooled ning uued noorsoopoliitika sidusrühmad (nt tööstus, fondid, heategevusorganisatsioonid ja noortemeedia).

Noortega võiks struktureeritud dialoogi pidada igal aastal. Järgmiste aastate teemad lepatakse kokku osalejate vahel ning nendeks võiksid olla:

- Noorte tööhõive (2010)
- Noored ja maailm (2011)

5.3. Teistel õppimine parema poliitikakujundamise jaoks

Liikmesriikidele on pakutud välja kahte tüüpi vastastikust õpet: kui oluline on poliitiline koostöö, siis korraldatakse kõrgetasemelised seminarid, kui on vaja tehnilist pädevust, siis klastrid. Sidusrühmad peaksid selles tegevuses osalema.

Ettepanekud järgmiste aastate kohta:

- kõrgetasemeline seminar sektoriülese koostöö kohta (2010)
- noorsootöö klaster (2011)
- kõrgetasemeline seminar noorte vabatahtliku töö kohta (2011)
- noorte tervise klaster (2012)

- kõrgetasemeline seminar loovuse kohta (2012)

5.4. Rakendamine

Strateegia rakendamisel mängivad peamist rolli liikmesriigid. Sektoriülesest lähenemisest ja avatud koordineerimismeetodi vahendite tugevdamisest on rakendamisel tõenäoliselt palju abi. Strateegia prioriteete tuleks käsitleda riikliku tasandi avakoosolekul, kus osalevad sidusrühmad ja teised ministeeriumid. Kaasata tuleks ka piirkondlikud ja kohalikud omavalitsused. Asjaomaste asutuste osalemine ja nende töö koordineerimine on ülimalt oluline kogu strateegia rakendamise jooksul.

Noorsoopoliitika eest vastutavate ametkondade juhtide koosolekul on oluline roll uue koostööraamistiku rakendamisel.

5.5. Tõenditel põhinev poliitika

Paremad teadmised on hea poliitika eelduseks. Esimese etapis saadakse andmeid praeguste vahenditega (nt Eurostati andmed, riiklikud aruanded, Euroopa noorsoopoliitikaalaste teadmiste keskus (EKCY), ELi teadusuuringute raamprogramm) ning iga kolme aasta tagant koostatavast Euroopa noori käsitlevast aruandest. Vaja on uurimistulemusi jagada ning kogu Euroopa teadlasi võrgustikesse kaasata. Komisjon teeb järgmised ettepanekud:

- Tugevdada Euroopa noorsoopoliitikaalaste teadmiste keskust täiendades riikide profiile
- Vaadata läbi prioriteetide areng Eurydice kaudu
- Koostada tulemustabel olemasolevatest indikaatoritest ja sihtnäitajatest, mis on seotud noorte hariduse, tööhõive, kaasamise ja tervisega
- Luua töörühm, et arutada võimalikke näitajaid, millega mõõta selliseid prioriteete nagu osalemine, vabatahtlik töö, loovus ja noored maailmas, samuti näitajaid selliste noorte kohta, kes ei osale hariduses, tööhõives ega koolituses.
- Korraldada järgmised uuringud:
 - „Baby Bonds” – teatavad fondid, millega toetada noorte iseseisvumist hilisemas elus (2010)
 - Noorsootöö sotsiaalne ja majanduslik mõju (2011)
 - Noorte e-osalemine ja infoühiskond (2012)
- Teha regulaarseid Eurobaromeetri uuringuid noorte kohta
- Propageerida ELi teadusuuringute raamprogrammi kasutamist noorsoouuringuteks ja järeelmeetmeteks

5.6. Lihtsustatud aruandlus

Iga kolme aasta tagant esitavad nõukogu ja komisjon ühisaruande eespool nimetatud prioriteetide rakendamise kohta. See põhineb liikmesriikide sarnastel aruannetel ning sellele lisatakse aruanne „Noored arvudes”, mis käsitleb noorte olukorda ELis ning mille on

koostanud liikmesriigid ja noorteorganisatsioonid. Komisjon soovib riiklikud aruanded avaldada.

5.7. ELi programmide ja fondide mobiliseerimine

Programm „Euroopa Noored” toetab noorsoopoliitikat ja selle prioriteete, eelkõige piiriülest liikuvust, vabatahtlikku tööd, osalemist, noorsootööd ja poliitilist koostööd (nt vastastikust õpet, struktureeritud dialoogi, uuringuid, Eurobaromeetri uuringuid ja teadmiste hankimise vahendeid). Teised programmid ja fondid pakuvad samuti noortele mitmeid võimalusi, mida tuleks rohkem tutvustada: kultuuriprogramm, elukestva õppe programm, programmid Progress, Media, Erasmus noortele ettevõtjatele, konkurentsivõime ja innovatsiooni programm ning tõukefondid.

5.8. Koostöö teiste ELi institutsioonide ja rahvusvaheliste organisatsioonidega

Euroopa Parlament annab regulaarselt oma panuse noorsoopoliitikasse. Komisjon kutsub parlamenti üles käesolevale teatisele reageerima ning kavatses hoida parlamenti kursis strateegia rakendamisega. Komisjon kavatses teha koostööd ka Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteega ning Regioonide Komiteega nende vastavates pädevusvaldkondades.

Komisjon jätkab koostööd ka Euroopa Nõukoguga mõlemate poolte jaoks olulistes valdkondades, nagu noorte osalemine, noorsootöö ja noorte parem tundmine.